

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 28/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av 4 ja 6 kap. i lagen om ut- komstskydd för arbetslösa

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 oktober 2009 en proposition med förslag till lag om temporär ändring av 4 och 6 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 222/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- professor Teuvo Pohjolainen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- juris licentiat Maija Sakslin.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en temporär ändring i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelserna om arbetslöshetsersättning för permitteringstiden ska tillämpas på permitteringar mellan den 4 januari 2010 och den 2 januari 2011. Den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning ska dessutom bestämmas utgående från situationen innan lönen sänktes, om

det har gjorts temporärt av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker. Bestämmelsen tillämpas när den inkomstrelaterade dagpenningen ska bestämmas utifrån de löner som intjänats 2010—2011.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

Det finns ingen motivering till lagstiftningsordningen i propositionen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Arbetslöshetsdagpenning

Enligt den 4 a § som föreslås bli fogad till 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska arbetslöshetsförmån betalas ut när en arbetstaga-

res arbetstid på grund av permittering har förkortats med en eller flera dagar i veckan. I sådana fall betalas inte jämkad arbetslöshetsdagpenning, utan full arbetslöshetsförmån för dagar helt utan arbete.

Syftet med ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa är att underlätta för företagen att anpassa sig till den ekonomiska recessionen och förbättra villkoren för de arbetstagare som drabbas av anpassningsåtgärder. Bestämmelserna avser också att påskynda behandlingen av ansökningar i arbetslöshetskassorna. Det allmänna ska enligt 18 § 2 mom. i grundlagen främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Grundlagens 19 § 2 mom. garanterar i sin tur var och en rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet. Lagstiftningens syfte kan godtas i ljuset av de här bestämmelserna i grundlagen.

Oavsett lönenivå förbättrar den föreslagna ändringen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa villkoren för alla som är permitterade en dag i veckan med en summa motsvarande arbetslöshetsdagpenningen för en dag. I övrigt är ändringen neutral på en lönenivå om ca 3 200 euro. På en högre lönenivå än så är den föreslagna dagpenningen för dagar helt utan arbete högre än den nuvarande jämkade dagpenningen. För dem som tjänar mindre än 3 200 euro i månaden är dagpenningen däremot lägre än den nuvarande jämkade dagpenningen. Arbetslöshetsdagpenningen minskar alltså jämfört med nuläget desto mer ju mindre arbetstagarens inkomster är. Det beror på att den jämkade dagpenningen är desto större i relation till inkomsterna ju mindre arbetstagarens inkomster är.

Förslaget försämrar förmånen för de låginkomsttagare som enligt gällande lag har rätt till jämkad arbetslöshetsförmån i vissa situationer. Utskottet har erfarit att kvinnor utgör en mycket hög relativ andel av dem. Det betyder att lagstiftningen har indirekta konsekvenser för jämställdheten mellan könen, trots att den inte direkt särbehandlar kvinnor negativt som individer eller grupp jämfört med män. Förslaget måste bedömas mot 6 § om jämlikhet i grundlagen.

Den allmänna bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 1 mom. i grundlagen kompletteras av paragrafens 2 mom. om att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas bl.a. på grund av kön. En-

ligt förarbetena till grundlagen gäller diskrimineringsförbudet också åtgärder som indirekt resulterar i ett diskriminerande slutresultat. Till denna del ska förekomsten av diskriminering bedömas mot de faktiska konsekvenserna av ett förfarande. Bestämmelsen måste anses förbjuda att någon gynnas eller att en enskild person eller grupp medges en privilegierad ställning, om det i sak innebär att andra diskrimineras (RP 309/1993 rd). Grundlagens 6 § 4 mom. innebär i sin tur ett konstitutionellt uppdrag att främja jämställdhet mellan könen i samhällelig verksamhet och i arbetslivet. Bestämmelsen lyfter fram kravet på lika lön för kvinnor och män, som i sin tur bygger på flera internationella konventioner som är bindande för Finland (se RP 309/1993 rd, GrUU 38/2006 rd). Grundlagsutskottet har emellertid brukat poängtera att det av likabehandlingsprincipen inte kan följa strikta gränser för lagstiftarens prövning när syftet är att stifta lagar enligt de krav som den samhällsliga utvecklingen vid en viss tid kräver (se t.ex. GrUU 21/2007 rd, GrUU 38/2006 rd, GrUU 1/2006 rd). Det anser att lagstiftningen ryms inom ramen för lagstiftarens prövning och att den föreslagna lagen därmed kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Övrigt

Ändringar i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa kommer ofta upp till behandling i riksdagen som enskilda projekt. Det gör det svårt att bilda sig en helhetsuppfattning om konsekvenserna av lagändringarna också med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet skulle hellre se att man försökte samla flera sammanhängande ändringsförslag i en proposition.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 11 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Heli Järvinen /gröna
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent

Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucélér /sv
Tuula Peltonen /sd
Tuulikki Ukkola /saml
ers. Raimo Piirainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.